

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De me[n]dacio q[uod] fit eme[n]do v[...] ve[n]de[n]do. Sermo. CV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

De Mendacio

vellet pl^o subtrahi de p^ocio q^o e^ot subtrahēdū.
 Un p^or licite v^oditōr idēficari sue p^osulere v^oq^o
 cū rei rēicēdo. Nec s. Tho. Est tñ notandū
 fm mēte scti Tho. ubi dē i solutiōe sēde rōnis.
 q^o nō op^oret q^o em^optōr v^ol v^oditōr p^o p^oconē vici
 um rei v^odēde p^onūciat. q^o si p^odicere viciū / ex
 terrerent em^optōres rei ab emēdo: dūz i^ograrēt
 alias p^oditōres rei / fm q^os ē bōa r^o vit^ol. s^o singla
 ri^o ē dicēdū viciū rei ei q^o ad emēdū accēdit. q^o p^o
 s^ol^o oēs p^oditōres ad iūce cōpare bōas r^o malas.
 nihil ei p^obibet rē i aliq^o viciōsaz i m^oltis alijs eē
 vit^olē. ¶ Sed dī. q^os: si aliq^os tenet dicere de^o
 fecit rei v^oditōr v^ol aliq^od p^ocio min^oat. r^o q^o q^on^o
 q^o dūminuit de p^ocio sine vicio rei v^oditōr s^o p^op^o
 aliq^od ali^od. puta si v^oditōr d^oferat eriticiū ad lo
 cū vbi ē caristia frumētū: s^ociat m^oltos posse ve
 nire q^o deferat. q^od si sciret ab emētib^o / min^o p^oci
 um darēt b^o ar nō op^oret dicere v^oditōrē: q^o nec vi
 ciū rei v^oditōr. Ad h^o m^oltos. Tho. vbi s. i. solu.
 q^ore rōis. q^o viciū rei facit rē i p^on^oi eē m^oio^o va
 lozis q^os v^oideat. s^o i casu p^omissio i futur^o res ex
 peccat eē minoris valoris p^o sup^oerū negociāz
 rōz q^o ab emētib^o i^ograt. Un v^oditōr q^o v^oditōr rē
 fm p^ociū q^od iūenit / nō videt i iusticiā facere: si
 q^od futur^o ē nō exp^oat. si tñ exponeret v^ol de p^o
 cio subtraheret: abundātiōis eē t^ou^os: q^ouis
 ad h^o v^oideat t^oneri ex iusticie debito. Nec s.
 Tho. Rogem^o q^od dē v^ol nob^o succurrat ad ex
 pellēdū auariciā p^o i^osum ch^om Amē.

De mēdacio q^od sit emēdo v^ol v^odēdo.
 Sermo. CV.

Radix oīm maloz

Radix oīm maloz. Tim. vj. ¶ In p^ocedē
 si s^orauidist^o de m^oltiplici fraude. Et
 signant d^o fraude quā i^oducit cupiditas: q^o d^ore
 stabit ē q^oduplici rōne. Et p^on^oi v^ol q^onē: v^ol
 v^oditōr sit i^ousta p^op^o viciū rei v^oditōr. Et an v^o
 ditōr tēneat dicere d^ofectū rei v^oditōr. r^o q^on^o r^o q^on^o
 nō. Et q^o ex auaricia m^oltā oriūnt^o mēdacia v^o
 dēdo r^o emēdo. q^o ip^oa ē radix oīm maloz iuxta
 thēa. Jo i p^on^oi ser. cogitavi dicere de mēdacio
 p^oio g^ora Aue maria. ¶ Radix oīm maloz est
 cupiditas. P^oio v^odēdū erit d^o mēdacio q^od sit
 r^o q^om^oltiplex. tādē de q^ora q^onē sup^o mora ser.
 cit^o. S. v^ol negociādo liceat alicui rē suā cari^o
 v^odere q^oz em^oit. ¶ Circa p^omiū ē notandū: q^o fm
 Aug. i lib. 3 mēdacii. Mēdacii ē falsa vocis
 enūciatio cū i^octiōe fallēdi. Dicit em^o Aug. ibi
 dē. Nemo dubitet cū mētiri q^o falsum enūciat
 cā fallēdi. r^o iō falsa locutio cū volūtare fallēdi
 ē m^oifestū mēdacii. ¶ P^oio q^o sciēdū q^o ad p^o
 cā rōne mēdacii tria p^ocurrūt: v^ol q^o ill^o q^od p^o
 fer^o sit falsum. r^o q^o sit volūtas falsum dicēdi.
 Et t^ortio i^octiō fallēdi. Un mēdacii d^o ex eo
 q^o p^o mēte d^o. ¶ Ex illo p^oz q^o siq^os salum d^o cre
 dēs eē v^ol: tal^o nō mērit neq^o de mēdacii: parz
 ex dice^o. Suo mō siq^os v^ol dicat credēs eē fal
 sum: p^o h^o mēdēs fallere. p^omiū: tal^o mērit / licee
 nō dicat mēdacii. ¶ Mētiat p^oz. q^o p^o mēte lo

quit^o / volēs fallere. p^omiū. S^o q^o nō dicat mē
 daciū. parz: q^o nō d^o falsum. Exēplū. Iudei d^o
 p^oest ch^oio missi ad eū cū familiarib^o Herodis.
 Mg^o verax es r^o viā dei i v^oitate docēs rē. in h^o
 mētebant^o ex diceis r^o tñ nō dixerūt mēdacii:
 q^o nō erat falsum. De h^o lat^o dicit^o doc. circa dī
 fin. xxxviij. certū sūit. Unde d^o magister ibi
 dē. Mētiū est loq^o p^o h^o q^os anio sentit: siue il
 lud sit v^ol siue nō: sicut fecerūt tūc iudei. Et
 subiūgit mg^o. Dīs q^o loquit^o mēdacii mēti^o
 q^o q^o loquit^o p^o h^o q^os anio sentit. i. volūtare fallēdi
 mēti^o. sed nō oīs q^o mēti^o mēdacii d^o v^ol p^oz su
 pra de iudeis. Sic etiā postea d^o mg^o i certū.
 Si iude^o dicat ch^om eē deuz: nō tñ ita sentiat
 anio: tūc nō d^o mēdacii: q^o v^ol est q^od d^ociat
 mē mēti^o v^ol dicēdo. p^oz ex dice^o. ¶ S^odo
 notandū q^o fm mg^o vbi s. tria sūt genera mē
 daciōz: v^ol mēdacii officiosum / locosus r^o p^o mendac
 iosum. ¶ Mēdacii officiosus ē q^od sit p^o la o^oz.
 lute v^ol cōmodo alicui^o: v^ol iuadō. p^omiū: Officiō
 vel remouēdo nō cōmētū. Et d^o officiosus p^o cō sum
 erariū: q^o nulli noc^o / sed p^odest rē. Et d^o tali mē
 dacio d^o mg^o: q^o nulli obest / s^o alicui p^odest. v^o
 siq^os pecuniā alicui^o iniuste tollēdā sciret vbi
 sit: se nescire mētiat^o. vel siq^os nolēs boiem ad
 mortē q^ostium p^odere: mētiat^o se nescire vbi sit.
 Sicut fecerūt obstetrices in egypto. q^o p^oce
 p^oti erat a rege v^ol mares inficerent^o / r^o femiāz
 refuarēt. q^o timētes deū nolēbāt h^o facere: s^o cō
 seruabāt mares. Et dū i^oculparent^o q^ore m^olscu
 los reseruassent: r^ondērūt. Nō sūt bebrez sicut
 egyptie m^olscres. ip^oe em^o habēt obstetricādi sci
 entia: r^o pus q^oz veniam^o ad eas paritūt. Et in h^o
 mēte sūt. Et tñ sicut habet Exod. j. d^o bñ fēz
 cit obstetricib^o: edificādo ill^o domos. Ad mg^o
 vbi sup^o itelligit^o: nō q^o bñfecit eis p^oper mē
 daciū: sed p^oper h^o q^oz ifantes liberauerūt. Idē
 itelligēdū est de Raab: q^o mētiat^o fuit p^oper l^o
 beratiōem exploratoz. Josue. ij. ¶ S^ocom ge Jocosus
 nus mēdach est ioco sum. r^o ill^o v^ol d^o mg^o vbi
 sup^o nō fallit. scit ei cui d^o causa ioci dicit. De h^o
 mēdacio d^o magister q^o sit cupiditate placen
 di vel delectādi alios. ¶ Tertium genus mē
 daciū d^o p^onciosum. r^o ill^o p^o q^os q^os mētiēdo in
 rēdit alteri^o nocumētū. Et ill^o v^ol d^o mg^o p^oce
 dit ex malignitate v^ol duplicitate animi: q^od est
 cūct^o valde timēdū. Et de tali mēdacio d^o ma
 gister vbi s. q^od aliq^on sit i doctria religiōis: ad
 q^od nulla causa quisq^o debz adduci: v^ol v^ol mē
 tiat^o in his q^o sūt fidei vel scēpture sacre. Aliq^on
 sit i causa criminali: aliq^on in causa pecuniaria.
 Aliq^od etiā mēdacii ē q^od sit ex sola libidine mē
 tiendi: v^ol ex habitu malo. Et h^o est mirū mē
 daciū: sicut d^o mg^o r^o doc. ibidē hec lat^o p^ora
 ¶ Dubitat^o g^o circa p^omissa Uex oē (craucez
 mendaciū sit p^octm: an veniale vel mortale.
 Ad hoc finalit^o respōdet magister vbi sup^o. r^o do
 cto. cōmuni^o: q^o oē mēdacii est p^octm. q^o mēda
 ciū est malū in se r^o fm se. Est em^o ac^o sup^o inde
 bita m^oeritā cadēs. Lū ei voces nālir sūt sig
 itellecū: innāle r^o i^odebitū est q^o aliq^os ore v^ol

A
 mēdacii
 qd sit

L
 De men
 daciū est
 p^octm

voce significet qd nō habz i mēte. Un pbs. iij.
 Eccl. dicit qd oē mēdaciū ē p se pūū z fugiēdū: ve
 rū āt est bonū z laudabile. Et iō verax ē laudā
 dus: mēdax vō vitupand⁹. Nec ibi. Jō dicit Ec
 clesiastici. vij. Noli velle mēiri oē mēdaciū:
 assiduas em illi nō ē bona. Exēpluz illi⁹ ha
 bem⁹ de qdā sapiēte q infrogavit mērm vnū
 de vita nepot⁹ sui. Qui mērm dixit. Nepos vī ē
 gulosus/luxuriosus z capilloz lufos. Et dixit
 sapiēs. Nec oia de facili correptionē accipiet.
 sed ē ne mēdax? Imo dixit mērm: ipe ē mēdaci⁹
 sim⁹. Tūc suspirās sapiēs ait. Jā de ei⁹ corre
 ctioē despero. Ecce qmāliū ē mēiri. Imo frequē
 ter mēdaciū comitat⁹ luxuria. z qnqz furta z p
 iuria. Et q infert q nō est asserēdū aut estimā
 dū q in scēptura sacra vī aliq scēptura canonica
 ca sit aliqd falsum. vel scēptores eoz asserēdo
 aliqd falsū dixisse i sensu in q dicit. qz roca pīre
 fidei ceteritudo: q aueritacit scēpture sacre in
 rit. In b āt q i euāgelio z alijs scēptur⁹ sacri
 ba vel sacra aliqz diversimode recitant⁹ nō ē
 mēdaciū. Un dē Aug⁹. i. li. de p̄sensu euāgelii
 staz. Nullo mō laborādū ē iudicat q pruden
 ter intelligit ipas snias ēē necessarias agēde
 ritacit: qbuslibz vbi fuerint indicare. q. di. da
 ro q diuersa vba a diuers⁹ ponant⁹: nō ē tñ ibi
 falsitas dūmodo fuerit eadē snia. Et subiūgit
 Aug. Nō debere nob arbitrarī mēiri quēqz
 si pluribz rē quā audierit vel viderit remini
 scētibz: res eadē nō eodē mō atqz eisdē vbiis fu
 erit indicata. Pro q etiā ē sciendū fm Aug. et
 allegat Un. i. spe. mo. li. iij. p̄ce. vij. di. vij. q i
 scēptura sacra inducunt aliqz gesta qm exēpla
 p̄fere truitis: de qbz nō est estimādū eos fuisse
 se mēitros. siq tñ in eoz dictis appareāt q mē
 dacia videant⁹: intelligēdū est ea figurāl z p
 phetice dicta ēē. Un dē Aug. i. li. 3 mēdaciū.
 Credēdū est illos hoies q p̄phetes tēporibz di
 gni autēte fuisse cōmēmorant⁹ oia q scēpa sunt
 de ill⁹ p̄phetice gessisse atqz dixisse. Dicit etiā
 Aug. in qnōbz sup Ben. Abraā dicēs Saraz
 esse sororē suā: ritacē voluit celari: nō mēdaci
 um dicit. Soror em dicit qz filia fr̄is erat. Un et
 ipe Abraā dē Ben. xx. Vere soror mea est filia
 p̄ris mei: z n̄ fr̄is mee filia. qz. f. ex p̄e p̄ris ei
 attinebat. Erat em filia Abā fr̄is sui: z p cō
 seqns dicebat filia Thare p̄ris Abraē. qz filij
 filioz dicunt etiā filij auoz. Sed qz Abraā et
 Abā nō erāt de eadē m̄re: qz Thare habuit plu
 res vxores. iō dicit q nō erat filia m̄ris Abraē
 sed ex p̄e p̄ris attinebat ei. Jacob vō mystice
 dixit se ēē Esau p̄mogenitū Isaac. Ben. xxvij
 qz vīez p̄mogenita illi⁹ d iure debebant ei: vī
 est autē b mō loqndi p spm p̄b̄ritacit ad designā
 dū mysticū. qz vīez iunior p̄ls. f. gētiliū sub
 stitued⁹ erat in locū p̄mogeniti. f. in loco iudez
 ozi. Quidā vō cōmēdant in sacra scēptura nō
 p̄ter p̄fectā ritacē: sed p̄ter aliqū laudabilē z
 bonū affectū: ex q mouebant ad aliq indebi
 tā faciēda. Et b mō Judith laudat⁹: nō qz men

tita est Doloferni: sed p̄ter affectū quē habu
 it ad salutē p̄li: p q piculis se exposuit: vt parz
 Judith. x. xj. xij. xij. qz ut etiā dici possit q vī
 ba ei⁹ ritacē habet fm aliqū mysticū intellē
 ctū. ¶ Sed ibi dicit⁹: An ille mēitac⁹ q p̄mit
 tit aliqd z habz aim faciēdi qd p̄mittit: non tñ
 facit? Rndet q n̄ mēitac⁹: qz nō loquit⁹ i illd qd
 gerit in mēte. Et tñ vtrū q infidelit agit in b
 q nō facit qd p̄mittit: p b q aim mutat. Pōt
 tñ excusari ex duobz. Primo si p̄misit illd qd ē
 manifeste illicitū: qz p̄mittendo peccauit: mu qd duplt
 rādo aut p̄positū bñ facit. qz ipia est p̄missio q nō faciēs
 scelerē adimplet. xxi. q. iij. In malis. Alio mō qd p̄mit
 tit si sine mutacē p̄ditioēs psonaz vel negocioz. tit.
 Un Senec. in lib. de bñficijs. Ad b q teneat⁹
 qd facere qd p̄mittit siue p̄misit: requit q oia
 imutata pmaneat. a liodn nec fuit mēdax pro
 mittēdo: qz p̄misit qd habebat i mēte subintel
 lectis debitis p̄ditioibz. Nec etiā est infidel⁹ nō
 implēdo qd p̄misit. qz ceterē p̄ditioēs nō extāt
 Un z apls nō est mēitac⁹ q nō iurē. Eximibz
 q se iurū esse p̄misit: vt dicit. ij. ad Cor. i. z b
 p̄ter ipedimēta q supuenerāt. Et dicit p̄z q
 mēdaciū nō solū habz rōnē p̄ri ex dāno qd in
 fert. primo: sed ex sua inordinatiōe: vt dicit⁹. 2.
 nō est aut licitū alicui illicita ordinarē i vti ad
 ipediendū nō cum mētū vī dānū alioz. sicut nō
 licz alicui furari vt clynā faciat nisi forte in ne
 cessitatis articulo: in q sūt oia cōta. Jō nō ē lis
 citū mēdaciū dicere ad b q aliū a qdūqz picu
 lo corpali vel spūali liberet. Un nō licz hōi mē
 tiri vt vnū liberet vel p̄seruet ab homicidio z
 aliū a morte. vel vt xginē a corrupciōe z aliū
 ab icestu p̄seruet. Licz tñ ritacē occultare pru
 dent sub aliq dissimulatiōe: vt dē Aug. i. li. 3
 mēdaciū. Sic q p̄z q oē mēdaciū ē peccat⁹.
 ¶ Sed an oē mēdaciū sit p̄ctm mortale: vī ali
 qd tñ veniale p̄mittit? De b est dicēdū. q p̄ctm
 mortale p̄rie ē qd repugnat charitati: p quas
 aia viuit deo p̄iūcta. Pōt autē mēdaciū p̄ra
 riari charitati tripl̄. Uno mō fm scēptio mō p̄riat cha
 ritatē finē intēti. scio mō p accidēs. Sedm scēqz ritati triq
 dē p̄riat charitati ex ipa falsa scēptioē. q qdēz si
 sit circa res diuinas p̄riat charitatē: ei cui⁹ rit
 ratē aliqz tali mēdacio occultat vel corrupit.
 Un hōi mēdaciū nō solū opponit ritati rit
 ratis: sed etiā ritute fidei z religiōis. Et iō hoc
 mēdaciū ē grauissimū z mortale. Ex q p̄z qm
 cautū ē mēdaciū scēpture sacre ascribi. Imo ē qm
 uissimū p̄ctm mortale si sit dliberacē. p̄z b. L
 Sequit p̄ter q null⁹ pōt mēdaciū dicere i cō
 fessioē siue mēiri deliberatē sine graui peccat⁹
 to mortali. Et iā siqs faceret b ex humilitate:
 dicēdo se p̄ctm cōmississe qd nō fecit: vī de q du
 bitat: vt b saci oñdit Aug. i d vbi apli. Et bñ
 vba i canōe. xxi. q. ij. Lū hūilitat⁹ cā. vbi vult
 q siqs cā hūilitat⁹ i p̄fessioē mēitac⁹. si ante non
 fuit p̄ctōz: mēitac⁹ p̄ctōz efficiat. qz nulla ē hu
 militas vbi regnat falsitas. Si vō falsa signi
 ficatio sit circa aliqd cui⁹ cognitio p̄tineat qd

E

S

B
 ria gnā
 mēdaci
 ozi.
 Officiū
 sum
 Jocoluz
 p̄miciōū
 De mē
 daciū et
 p̄ctm

De negociatiōe siue mercatīa

hōis bonū: puta q̄ p̄tinet ad p̄fectionē sciē z iū
formationē morū vite. sic tale mendaciū inq̄n
tū ifere dānū falsē opionis. primo p̄riat̄ cha-
ritati q̄ntū ad dilectionē p̄mi. vñ ē p̄m mor-
tale: sicut q̄ mētiēdo aliq̄ mala loquit̄ de p̄rio.
Si vñ sit falsa opinio ex mēdacio gn̄ata circa
aliq̄d de q̄ nō referat. Utz sic vel aliis cōḡscat̄:
tūc ex tali mēdacio nō dānificat̄ p̄m. sicut si
aliq̄s fallat̄ in aliq̄bō particularibō p̄tingētibō
ad se nō p̄tinetibō: vñz dicēdo se vidisse aliq̄d
euaginato gladio p̄ siluā. vel bellū fuisse: vel
aliq̄ noua mendaciter: tūc fm se tale mēdaciū
nō est p̄m mortale. Rōe vñ finis intēti aliq̄d
mēdaciū p̄riat̄ charitati: puta qd̄ d̄: i iuriā dei
qd̄ semp ē p̄m mortale: vt p̄ore religiōi p̄riū.
Aut i nocumētū p̄mi q̄ntū ad p̄sonā/ diuiti-
as vel famāz h̄ etiā ē p̄m mortale: cū nocere
primo sit p̄m mortale. salte vbi vere reputa-
tur nocumētū p̄ qd̄ p̄m p̄deret amicitia al-
teri. Et sola aut̄ intētiōe p̄ti mortali aliquis
mortalit̄ peccat. Si vñ finis intēti nō sit p̄m
charitati: nec mēdaciū fm hāc rōnez erit p̄m
mortale. sicut apparet i mēdacio tocoso: in q̄m
rēdit̄ aliq̄ leuis delectatio. z i mēdacio officio-
so: in q̄m rēdit̄ etiā vtilitas p̄mi. Per accidēs
āz mēdaciū p̄ p̄riari charitati rōne scādali vñ
cuiuscūq̄ dāni p̄sequēz. z sic erit etiā peccatū
mortale. dū. s. aliq̄s nō veret̄ p̄r scādali publi-
ce mēti. maxime h̄ vñz est de p̄sonis q̄mbo z
aliq̄lū reputat̄. Et q̄ p̄cludit̄ q̄ oē mēdaciū
p̄niciosum ē p̄m mortale. mēdacia vñ tocosa
z officiosa sūt venialia p̄tā. P̄t̄z p̄nter q̄ oē
mēdaciū q̄ntūcūq̄ modicū ē vitādū z fugien-
dū. q̄mbo beu mēdacia emēdo z vedēdo imo i
singul̄ negociis hūane p̄uersatōis sint ita cō-
munita q̄ nesciat hō cui fidē adhibere debeat.
De h̄ refert̄ exēplū Jacobo de virtutibō: qd̄
magn⁹ aduocat⁹ ordinē Listerciē. iteravit: q̄
freq̄nt̄ p̄ causā abbacie defendēdis mitterebat̄: z
semp succūbebat. Lūi abbas z monachi indi-
gnati dixerūt: Quō tu i causā semp succūbis q̄
in seclō sp̄ obtinebas i causā aliorū? Quibō ille
rūdit̄. Lū eē secular̄/ semp mēti nō time-
bam. s̄ p̄ mēdacia z fraudes aduersarios su-
pabā. nūc āz qz nō audeo nisi vñz dicere semp
accidit̄ p̄riū. Et ita p̄missus ē in claustrō. Hoc
nō dico vt semp aduocati mētiānt̄: sed qz mul-
ta mēdacia i aduocatoibō cōmitemt̄. vel negā-
do qd̄ vñz est: vel dicēdo ap̄e qd̄ falsum ē. vel
al̄s p̄ mēdacia p̄m defraudādo. Lū āz artifi-
ces z mercātes emūt̄ z vedūt mēdacijs mult̄
nihil aliū faciūt q̄ seq̄ Judā: q̄ p̄ pecunia ven-
didit̄ chīm. sicut p̄. p̄. q̄. iij. Ab̄it̄ vbi d̄. Pro-
fecto q̄ vitatē p̄ pecunia negat̄: deum pecunia
vedūt. Ip̄e em̄ dixit̄ Ego sum vitas. Tācā em̄
int̄ vedētes z emētes est abusus manifesta q̄
nec emere nec vendere sciunt sine deceptione
mēdacioz. De talibō d̄. p̄p̄a. Nō est i ore eoz
veritas: linguis suis dolose agebāt. z p̄tinue
agūt signant̄ vedētes. Et de emētibō d̄. Pro-

Exēplū

uer. xx. Malū ē malū ē d̄e oīs emp̄dōz. vt p̄t̄z
sup̄ ser. ciij. D. Q̄ aut̄ i vedētibō z emp̄dōz
multa sūt mēdacia: z sine mēdacio vir q̄s vñ
dere p̄t̄ aut̄ emere. De h̄ refert̄ Lefari⁹ exēplū
dicēs. Duo ciues Colonien̄. duo gn̄a p̄t̄dōz. s.
piuriū z mēdaciū p̄fessi sunt sacerdoti dicētes
se nō posse aliis negociari. q̄bō dixit̄ sacerdos.
Ista sūt grādīa p̄t̄a. sed vñm̄i isto mō sicut
mercātū vultis dare illā illd̄ laudare: bñ erit
vob̄. Et p̄miserūt se illo anno obedīturos. sed
ip̄edēte sabbana illo āno nihil sūt lucrati. z sa-
cerdori de h̄ ip̄o anno q̄rebant̄. tūc sacerdos
ait. Nihil credit̄: tēratio ē sabbane. Sed firma-
te i cordibō vñs q̄ de cerō sic fuabit̄: z bñ erit
vob̄. Qd̄ illi faciētes i breui vald̄ diuites fci sūt

Nūc p̄t̄tia p̄t̄e fm̄oīs ē bec qd̄ Utz ne-
gociādo liceat alicui rē suā car⁹ vedēz q̄m em̄.
Ad hāc q̄nō rēdēdo fm̄ mētiēs Thō. ij. ij. q.
lxvij. ar. iij. dicendū ē: qd̄ ad negociatores p̄-
nec cōmūtatiōibō rep̄ insistere. vt aut̄ p̄h̄s d̄. j.
Polit̄. Duplex ē rep̄ cōmūtatio. Una qd̄ q̄m
nālīs z neciā. p̄ quā. s. sit cōmūtatio rei ad rē. tōdupl̄
id ē vñz rei p̄ alia. vel rep̄ z denarioz. p̄t̄ ne-
cessitatē vite. Et tal̄ cōmūtatio nō ap̄t̄e p̄t̄e
ad negociatores: sed maḡ ad iconomicos vel
politicos: q̄ bñt̄ puidere vel domui vel ciuita-
ti de rebō necessarijs ad vitā. Et est cōmūtatio
illoz q̄ cōpant̄ res sibi aut̄ domui suē vñ alicui
cōitari neciās p̄ alia rē vñ p̄ pecunia: nō in fū-
nē vt itez vedant̄ z inde lucrent̄. Alia vñ com-
mūtatiōis sp̄s est: vñ denarioz ad denarios:
vel q̄rūcūq̄ rep̄ ad denarios. nō p̄t̄ res neces-
sarias vite: sed p̄t̄ lucz q̄rēdū. Et bec qd̄ ne-
gociatio ap̄t̄e qd̄ videt̄ ad negociatores p̄t̄
nere. fm̄ p̄m autem p̄ma cōmūtatio lauda-
bil̄ est: qz defuit nālī necitati. Secda āz iuste vi-
tupat̄: qz q̄ntū est de se defuit cupiditati luci
q̄ terminū nescit: sed i infinitū rēdit̄. Et tō nego-
ciatio fm̄ se p̄siderata q̄ndā curpitudinē habz
in q̄ntū nō ipoztat̄ de sui rōne finē honestū vel
necessariū. Lucz tñ qd̄ ē negociatiōis finis z fci
in sui rōne nō ipoztat̄ aliq̄d honestū vñ necessa-
riū: nihil tñ ipoztat̄ de sui rōne viciōsuz vñ vir. Nota q̄
ruci p̄riū. vñ nihil p̄hibet lucz ordinari ad aliā l̄is cē d̄z
quē finē neciū vel honestū: z sic negociatio rētio ma-
reddet̄ licita. sicut cū aliq̄s lucz moderatū qd̄ caroz
negociādo q̄rit ordinat̄ ad dom⁹ sue sustēnē-
onē vel etiā ad subueniēdū indigētibō. vel et
am cū aliq̄s negociatiōi intēdit̄ p̄pter publicā
vtilitatē: ne. s. res necessarie ad vitā p̄t̄e desint
z lucz exp̄t̄e nō q̄si finē sed q̄si stipendiū la-
boris. q. d. s. Thō. negociatio q̄ntū ad h̄ est in-
honestā/ q̄ negociator solū rēdit̄ ad lucz: z sic
lucz sibi finē p̄stituit: qd̄ ē auaricia. Si vñ ne-
gociator lucz moderatū q̄rit: z ordinat̄ talē lu-
crū ad sustēnētiōem dom⁹ sue: vñ ad subueniē-
tiōem pauperū vñ ad vtilitatē reipublice: vt d̄. z sic
lucrū nō tanq̄ finē s̄ tanq̄ stipendiū siue p̄-
ciū laboris sui exp̄t̄e: tūc nō peccat. imo si est
in charitate meret̄. Et p̄ h̄ p̄t̄z q̄mbo ē debeat

3

D

B

D

R
Elerig
dibet
gociati

interio mercatorum et per pñs rñsio ad qñe: q ne
gociação per qñe sua carit? vèdere et lucz ide q
rere ad sensum pñditi. **S**ed di. qñe: tñ lby
lost. et sup Nat. Quicqz rē cōpat vt itegra
et imutata vèdèdo lucet: ille ē mercator q d rē
plo dei ejicit. Et idē vult Cassiod. sup illo ps.
qm nō cogit lfratū rē. s. null? ejicit de tēplo
dei nisi pñ pñm: q ois negociatio ē pñm. Ad
b dicēdū ē fm s. Tho. vbi s. i solutio pñe rō/
nis. q vbi lby s. itelligēdū ē de negociatioe
fm q vltimū finē i lucro pñstuit. qd pñpue vi
det qñ aliqñ rē nō imutata carit? vèdit. si em rē
i mclt? mutata carit? vèdat videt pñm sui la/
boris accipere: qñ i ipm lucz possit licite incē
di. nō sicut vltim? finis: s. pñ aliū finē necessa
riū vñ bonestū: vt dicitur. **E**t illo pñz q pene
stret qñqñ i foro sine sub porta rē pño cōpant
et i pñm carit? vèdūt: nīl laboris hñdo p rei
custodia neqz expēsas. tales sūt mercatores q
de tēplo dñi ejiciūt: et supiores i republica obli
gant dñs adhibere remediū. **E**t tñ aduer
tēdū fm s. Tho. vbi s. i solutioe scōe rōnis: q
nō ois q carit? aliqd vèdit qz emt/negociator
est: sed solū q ad b emt vt carit? vèdat. Si autē
rē emt nō vt vèdat sed vt teneat: et postmodū
pñt aliqñ causaz eā vèdere velic: nō ē nego
ciatio: qñ carit? vèdat. pñ em b licite facere
vt qñ aliqñ rē meliorat: vt qñ pñm rei ē mura
tū fm diuersitate loci vñ rñs: vel pñ pñculuz
cui se exponit: tñstfēdo rē de loco ad locū vñ
eā fieri faciēdo. et fm b nec emptio nec vèditio
est iniusta: salte iux valorē iusti pñi ad sensuz
sup dictū ser. cñq. **E**t qñ oibz pcludit q ne
gociatioe s. se nō ē mala. Et b vult Aug. i ca. qm
nō cogit rē. lxxviii. dist. vbi vult: q pñba di/
cēs i ps. [qm nō cogit lfratū]. i. negociatio
nē fm aliā tñstfēdo: nō phibet absolute ebñ
anis negociari. Dicit em q in illa phibitōe de
mèdacio et de pñurio agit: nō de negotio. Ego
em mēcio nō negotiū. Nā possum dicere: tñ/
ro emt: s. tñto vèdā: si placz emt. negociatio ei
nō me facit malū: sed iniquas mea et mèdaciū
meū. Nec Aug. Et pcludit i se. ca. Negociatio
res illi abominabiles existimant: q iusticiā dei
mīme pñsiderādo p imoderatū pecunie ābituz
i cupiditate polluit: merces suas pl? periu
rijs onerādo. tales eiecit dñs de tēplo rē.
Sed adhuc di. qñ: si negociatio aliq mō ef
ficeret licita: tñ clerici nō phiberent a negociatioe
tñ biero. et habent vba eadē dist. i. c. negocia/
toz dr. Negociatoz clerici ex inope dimittē: ex
igñi glisum: qñ qñdā pestē fuge. Ad b rñr
fm s. Tho. vbi s. i sol. fñe rōis. q clerici mēdi
cī negociatio: nō rangz i se mala. s. iō: qz cleri
ci nō solū debēt a bñtinere ab his q sūt p se ma
la: s. etiā ab his q bñt spēm malū: qd qdē i ne/
gociatioe pñgit. Tñ pñ b q ē ordiata ad lucz
tñtū: q clerici dñt eē pñpores. Tñ ē pñ fñe
qñcia negociatoz vicia. qz difficult? exiit nego
ciator a pñis labioz: vt dr Eccl. xvi. Et alia

eā ē. qz negociatio nimis iplicat aīm seclariū
curz: et p pñs a spūalibz trahit. Tñ apls. dr. ij
ad Tim. ij. Nemo militās deo iplicat se seclari
b? negocijs. licz tñ clerici vñ pñma cōmutatio
specie: q ordiat ad necatē vite emēdo vñ vèden
do. d q s. Tho. Dec s. Tho. vbi s. **E**t pñmissio
pñz s. Tho. et Rich de media villa. q qñqz
sciēt et cū itētiōe decipiēdi. pñmū mēit/ mor
talr peccat. qz s. Aug. tale ē mèdaciū pñictiōis
xxij. q. ij. pñm. Et vltra b q sic decept pñmū re
stituere tenet id i q dcepit. Talibz ei dñs p s. sa.
v. c. etnā dñationē pñiciat di. Ue q dicit ma
lū bonū: et bonū malū. q. d. Ue vob q mèdaciū
dicit bonū malū et malū bonū: supple vèdèdo
et emēdo. Si at qz vèdèdo vñ emēdo nō intēdat
nocere pñio s. se suare idēne mētiēdo. tñc fm p
dictos doc. tale mèdaciū ē veniale pñm: nisi b
ex assiduitate et mala pñctudie fiat. qz tñc fm
Hostien. ē mortle pñm. sic exbitas q cū ē ass
dua ē mortl culpa. sic patz. xxy. dist. s. als. Jō
scptū ē Eccl. xx. Porior ē fur qz assiduitas vñ
mèdaciū. Dec d negociatioe et mèdacijs circa eā
cōmissio. Nūc i segñ. ser. dicā d pñurio i merca
tioe rē. Rogem? q dñi qñs i cor picul fraudi
bus et mèdacijs seclariū negociationū et pñm
nos dirigat et custodiat ne eū offēdam? p ebim
dñm nñm Amē

De pñurio qd sit i mercatioe et negocia
tione. Sermo. CVI.

Radix oim maloz ē

Cupiditas. i. ad Tim. vi. **I**n pñcedē
tribz fmōibz signē fmōe. cñq. audistis
qñ filias bz auaricie. Tadez i spālī de aliqbz
vicijs obduratioe/indrudie/ siue supflua solli/
ciudie. postea d mltiplici fraude et fraudulen
tia. deide d mèdacio i pñcedē fmōe: qd sit. et qz
mplex qñ pñm veniale aut mortle. Et d du
plici cōmutatioe qñtū ad negociatores pñner
qñ etiā negociatores sine pñcō et licite mercari
possint rē. Et qz pñmū mplex occurrit nego
ciādo. i. vèdèdo et emēdo eo q pñmū sit ē vñ
ex sup dicit filiā auaricie: q est radix oim ma
loz. Jō i pñci fmōe dicere itēdo de pñurio: qñ
rñ ad negociationē signat. Pro gñs Ave ma.

Radix oim maloz est cupi. vbi s. In b ser
mone pñmo vidēdū ē. Utrū oē pñmū sit pñm
mortle. Sedo q possint nos mouere ad dñstā
dū pñmū: qd cōiter sit i negociatioe. Tercio: qñ
pñctiōes i se dbeat hñe mercator ne peccet mer
cādo. **E**t circa pñmū ē notādū: q due sūt spēs
pñmū. Una ē iuratio pñersa. Alia ē iuramēti li due spēs
cici tñstfēssio: De pñma specie sūt q iurāt se fa pñmū
cturos aliqd illicitū. vñ adulteriz/ homicidiū
rapinā/ auxiliari i nocumētū. pñmū/ vel aliud
malū iurāt se facituros: tale iuramētū dñ pñmū
qz sic iurās incurrit pñmū pñ defectū iusticie
Uñ ad b q iuramētū sit licitū et sine pñcō: fm Juramē.
Diero. sup b Tho Hiero. liij. Jurab in vitare: vt sit lic
iudicio et iusticia: reqñunt tria. vñz. vñas/ iudi tum

Exēpluz

J

D

Comuta
to dupl

Nota q
li s. c. dñi
o rēcio ma
d caroz

R
clerici p
bidef ne
gociatio

A